

**Міністерство освіти і науки України
Полтавська державна аграрна академія**

Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНА ПОЛІТОЛОГІЯ»**

*для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання
освітньо-професійної програми Політологія
спеціальності 052 Політологія
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
ступеня вищої освіти Бакалавр*

Полтава – 2020

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з навчальної дисципліни «Порівняльна політологія» для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Політологія спеціальності 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки / Укладачі: С. М. Приходько, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін, А. М. Ільченко, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін. Полтава: ПДАА, 2020. 22 с.

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з навчальної дисципліни «Порівняльна політологія» містять загальні вимоги до структури курсової роботи, тематику курсових робіт та процедуру обрання теми, методичні вказівки до виконання її основних розділів та оформлення, організацію процесу підготовки та порядок захисту, систему оцінювання, рекомендовану літературу, додатки.

Рецензент:

Кальян С. Є. – доктор політичних наук, професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавської державної аграрної академії.

Розглянуто та рекомендовано до видання:

кафедрою гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавської державної аграрної академії (протокол №1 від 26.08.2020 р.);

науково-методичною радою спеціальності «Політологія» (протокол №1 від 28.08.2020 р.).

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Тематика курсових робіт та принцип обрання теми курсової роботи.....	5
Методичні рекомендації з виконання курсової роботи та порядок оформлення	5
Порядок захисту курсової роботи	10
Критерії та шкала оцінювання курсової роботи	11
Рекомендована література.....	12
Додатки.....	13

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження здобувача вищої освіти, яке виконується з певного курсу або з окремих його розділів.

Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти в процесі навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Виконання курсової роботи передбачає вироблення навичок самостійної роботи з джерелами й науковою літературою, оволодіння методикою досліджень, допомагає здобувачеві вищої освіти систематизувати отримані теоретичні знання з вивченої дисципліни, перевірити якість засвоєння знань. Уже ця перша творча спроба дає можливість виявити здатність здобувача вищої освіти самостійно осмислити проблему, творчо та критично її дослідити; розвиває вміння збирати, систематизувати і аналізувати джерела та літературу; застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції й рекомендації з предмета дослідження.

Тематика курсових робіт, яка затверджується на засіданні кафедри, має відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Вона затверджується на засіданні кафедри.

Виконання курсових робіт визначається навчальним планом підготовки фахівців. Захист курсових робіт відбувається на засіданні кафедри, по якій виконувалася робота, згідно затвердженого на засіданні кафедри графіку.

Виконання курсових робіт спрямоване на досягнення таких цілей: ґрунтовне засвоєння необхідного теоретичного матеріалу та закріплення навичок дослідницької роботи згідно з завданням наукового керівника; уміння використовувати одержані знання в конкретній ситуації; уміння теоретично обґрунтувати одержані результати; здатність чітко формулювати одержані результати та робити з них висновки; грамотно, без помилок, написати текст роботи відповідно до правил оформлення наукової документації; уміння логічно побудувати доповідь, захистити сформульовані положення та висновки; проявити здібності до самостійного пошуку розв'язання досліджуваної проблеми.

Типова структура курсової роботи має бути такою: титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень (при необхідності); вступ; 2 – 3 розділи (в кожному 2 – 3 підрозділи), що розкривають зміст проблеми та показують досвід практичної / прикладної роботи; висновки; список використаної літератури; додатки у разі потреби. Загальний обсяг основної частини

курсової роботи складає 20 сторінок.

Перед подаванням роботи на кафедру здобувач вищої освіти повинен власними силами, за допомогою загальнодоступних інтернет-ресурсів (Advego Plagiat, eTXT Антиплагиат, Unicheck, Anti-Plagiarism та інші) перевірити курсову роботу на наявність співпадінь (запозичень) з іншими відкритими джерелами. Акт такої перевірки в якому можна побачити обсяг тексту що перевірявся, дані про автора (Прізвище та ім'я), а також результат перевірки (відсоток співпадіння чи оригінальності) прикладається до курсової роботи (після титульного листа).

Викладач в обов'язковому порядку здійснює контрольну перевірку поданих на захист курсових робіт. За результатами такої перевірки Антиплагиатною інтернетсистемою Strikeplagiarism.com Системний Оператор отримує Звіт подібності, що містить інформацію, яка вказує на ймовірність неправомірних запозичень з інших джерел та інші характеристики, а саме: Коефіцієнт Подібності 1, Коефіцієнт Подібності 2 чи Сигнал «Тривога!».

Результатом перевірки є висновок з наведеним відсотком (по сукупності Коефіцієнтів Подібності 1 та 2 запозичень), який слід розуміти наступним чином:

висока оригінальність <i>робота допускається до захисту</i>	понад 60 % авторського тексту 0 – 40 % відсоток запозичень
задовільна оригінальність <i>робота допускається до захисту</i>	50 - 59 % авторського тексту 41 – 50 % відсоток запозичень
низька оригінальність <i>робота потребує доопрацювання та повторної перевірки</i>	40 – 49 авторського тексту 51 – 60% відсоток запозичень
неприйнятна оригінальність <i>робота повинна бути відхилення і до захисту не приймається</i>	39 % і нижче авторського тексту 61 % і вище запозичень

Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має високу та задовільну оригінальність тексту допускається до її захисту. Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має низьку оригінальність тексту допускається до захисту за умови доопрацювання курсової роботи та подальшої (нової) її перевірки на наявність запозичень. Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має неприйнятну оригінальність тексту не допускається до її захисту. У випадку виявлення сфальсифікованих даних у акті перевірки поданих 5 особисто здобувачем вищої освіти до нього вживаються заходи відповідно до основних положень Кодексу академічної доброчесності ПДАА.

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ ТА ПРИНЦИП ОБРАННЯ ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Запропонована тематика курсових робіт:

1. Історія становлення порівняльної політології.
2. Моделі президентської влади: демократичні й авторитарні країни.
3. Принципи функціонування законодавчих органів: досвід демократичних країн та Україна.
4. Розподіл влади: порівняльний аналіз демократичних країн та Україна.
5. Унітарні держави: порівняльний аналіз країн світу.
6. Федеративні держави: особливості функціонування у країнах світу.
7. Моделі політичної соціалізації у демократичних і недемократичних країнах.
8. Демократичні режими: порівняльний аналіз основних моделей.
9. Традиційні і нові авторитарні режими: спільні і відмінні риси.
10. Американська та британська моделі двопартійності: порівняльний аналіз.
11. Безпосередня і представницька демократія: порівняльна характеристика.
12. Моделі трансформації політичних режимів в країнах світу.
13. Статус і принципи функціонування політичних партій: Україна та демократичні країни.
14. Опозиція в політичній системі: особливості діяльності в демократичних державах та України.
15. Провідні форми політичної участі в демократичних і недемократичних державах.

Тема курсової роботи визначається викладачем, погоджується з здобувачем вищої освіти, затверджується протоколом засідання кафедри та обов'язково закріплюється викладачем у Завданні на курсову роботу (додаток Б). За погодженням із викладачем здобувач вищої освіти може самостійно запропонувати тему як доповнення до визначеного переліку.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ

Послідовність виконання роботи

Рационально організувати роботу над курсовим проектом, правильно розподілити свій час, спланувати його, глибоко і своєчасно розробити вибрану тему допоможе алгоритм написання курсової роботи. Він дисциплінує виконавця, лімітує термін, відведений на вибір теми, підбір та аналіз літератури з теми дослідження, написання, оформлення і захист

курсової роботи. Виконання курсової роботи відбувається відповідно до графіка, що затверджений кафедрою та деканатом. Процес роботи над дослідженням поділяється на три основні етапи: підготовчий; етап роботи над змістом; заключний етап.

Підготовчий етап роботи

Етап починається з вибору теми курсової роботи, її осмислення та обґрунтування. Перевага надається темі, при розробці якої здобувач вищої освіти може виявити максимум особистої творчості та ініціативи. При виборі теми слід врахувати кілька моментів. Перш за все – це актуальність дослідження (як наукова, так і суспільна). Наукову актуальність визначають ступінь опрацювання вченими даної теми, наявність дискусій з основних питань теми, продуктивність тих методологічних засад, на яких велась її розробка. Суспільна актуальність пов'язана з можливістю використання історичного досвіду в сучасних умовах для вирішення гострих питань сьогодення. Серед чинників, які впливають на хід опрацювання теми і мають зумовити її вибір дослідником, – наявність відповідної джерельної бази (законодавчих актів, документів, виступів, статистичних матеріалів, матеріалів преси, повідомлень ЗМІ тощо). При з'ясуванні об'єкта, предмета і мети дослідження необхідно зважати на те, що між ними і темою курсової роботи є системні логічні зв'язки.

Об'єкт дослідження – це частина об'єктивної реальності, яка на даному етапі стає предметом практичної і теоретичної діяльності людини як соціальної істоти (суб'єкта).

Предмет дослідження є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношення об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) у процесі дослідження з певною метою в конкретних умовах.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхом його досягнення.

Кінцевий результат відображає очікуваний від виконання позитивний ефект, який формулюється двоступенево: перша частина у вигляді суспільної корисності; друга у вигляді конкретної користі, віднесеної до основного предмета дослідження.

Поставлена мета дослідження дозволяє визначити завдання дослідження.

Робота над текстом курсової роботи

Починається з вивчення та конспектування літератури з теми курсової роботи. Вивчення літератури треба починати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до вузких досліджень. Конспектуючи матеріали слід постійно пам'ятати тему курсової роботи, щоб виписувати тільки те, що має відношення до теми дослідження. Після конспектування матеріалу необхідно перечитати його знову, щоб склалося

цілісне уявлення про предмет вивчення. Правильна та логічна структура курсової роботи це запорука успіху розкриття теми. Процес уточнення структури складний і може тривати протягом усієї роботи над дослідженням. Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів (глав і параграфів). Кожний розділ (глава) висвітлює самостійне питання, а підрозділ (параграф) окрему частину цього питання. Тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому починаючи працювати над розділом, треба визначити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу. Щодо кожного розділу (глави) роботи необхідно зробити висновки, на основі яких формулюють висновки до всієї роботи в цілому.

Заключний етап роботи над курсовою роботою

На цьому етапі передбачається написання здобувачем вищої освіти вступу та висновків до курсової роботи, оформлення списку літератури та додатків, редагування тексту, його доопрацювання з урахуванням зауважень наукового керівника, підготовка роботи до захисту.

Вступ. Вступ доцільно писати після того, як написана основна частина курсової роботи. У вступі обґрунтовується *актуальність теми*, що вивчається, її практична значущість; визначаються *об'єкт, предмет, мета і завдання* дослідження; розглядаються *методи*, за допомогою яких проводилось дослідження; розкривається структура роботи, її основний зміст. Якщо здобувач вищої освіти вирішив не торкатися деяких аспектів теми, він повинен зазначити про це у вступі. Обов'язковою частиною вступу є *огляд літератури* з теми дослідження, в який включають найбільш цінні, актуальні роботи (15 – 25 джерел). Огляд має бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної й практичної новизни, значущості, переваг та недоліків опрацьованих праць, які доцільно згрупувати таким чином: роботи, що висвітлюють історію розвитку проблеми, теоретичні роботи, які повністю присвячені темі, потім ті, що розкривають тему частково. Закінчити огляд треба коротким висновком про ступінь розкриття в літературі основних аспектів теми.

Основна частина курсової роботи. Найчастіше спочатку в основній частині курсової роботи викладаються основні теоретичні положення з досліджуваної теми, а потім конкретний текстовий чи емпіричний матеріал (в залежності від курсу на якому виконується курсова робота), що аргументовано підтверджує викладену теорію. Як правило, основна частина складається з декількох розділів, як мінімум, двох. У курсовій роботі досить поділити основну частину на 2-3 розділи. Розділи повинні бути приблизно однакові за розміром, як за структурним розподілом, так і за обсягом матеріалу. Загальний обсяг основної частини курсової роботи – 20 сторінок.

Висновки є логічним завершенням курсової роботи. Головна їх мета – підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони

відповідали поставленим завданням.

Список використаної літератури складається на основі робочої картотеки і відображає обсяг використаних джерел та ступінь вивчення досліджуваної теми. Список повинен містити бібліографічний опис джерел, використаних студентом під час роботи над темою. Завершуючи написання курсової роботи, необхідно систематизувати ілюстративний матеріал. Ілюстрації можна подавати у тексті, або оформляти у вигляді додатків. Усі додатки повинні мати алфавітну нумерацію та назви, що відповідають їхньому змісту. Нумерація аркушів з додатками продовжує загальну нумерацію сторінок основною текстом роботи. Літературне оформлення курсової роботи є важливим елементом її виконання і одним із багатьох чинників, на які зважає комісія при оцінюванні під час захисту. Передусім звертається увага на змістовний аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, тобто широта використання наукових джерел, загальна грамотність та відповідність стандартам і прийнятим правилам), а також на текст роботи, список літератури і додатки, на зовнішнє оформлення титульного аркуша.

Правила оформлення роботи

Курсову роботу виконують на комп'ютері і друкують з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word Time New Roman кегля 14 з полуторним міжрядковим інтервалом 28-30 рядків на сторінці (у друкованому рядку до 60 знаків з проміжками між словами включно). Зразок структури й оформлення плану курсової роботи подано в додатку Г. Абзацні відступи дорівнюють 5 знакам. Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Можна також використати папір форматів у межах від 203 x 288 до 210 x 297 мм. Текст роботи потрібно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – не менше 25 мм; правий – не менше 10 мм; верхній – не менше 20 мм; нижній – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності. Щільність тексту курсової роботи повинна бути однаковою.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів (§) друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервали. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів (§), пунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний лист (див. додаток А), який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у

правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці, або сторінки нумерують арабськими цифрами знизу у правому кутку. Отже, першою сторінкою, де стоятиме цифра, буде Зміст. Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи (§) нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу I порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж порядку йде заголовок підрозділу. Якщо в роботі зустрічаються ілюстрації, фотографії, креслення, схеми, карти, таблиці, їх потрібно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці (при цьому їх включають до загальної кількості сторінок). Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють. Наприклад: Таблиця (номер) Таблицю розміщують таким чином, щоб її можна була читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Додатки подають після списку використаних джерел, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ...» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки.

Правила цитування та посилання на використані джерела

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого тексту слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться у тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним

стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело;

д) цитування не повинне бути ні надмірним, ні недостатнім, бо і те і інше знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компліятивності праці, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеною матеріалу;

е) якщо автор роботи, наводячи цитату, виділяє у ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора роботи, а вісь текст застереження вміщується у круглій дужки.

Посилання на використані джерела є неодмінною рисою політичних досліджень. Правильно оформити посилання студент повинен вміти вже з перших курсових робіт. Посилання слід робити при цитуванні джерела чи думки дослідника, при вказівці на якесь важливе свідчення джерела, при запозиченні положень, використанні фактичного матеріалу, результатів досліджень інших авторів, посилань на досвід. Є кілька способів посилань, але здобувачів вищої освіти використовують такий: наскрізна нумерація посилань – при цьому посилання на джерела подаються у квадратних дужках, наприклад [1, с. 50], де 1 – номер у списку джерел та літератури, а 50 – сторінка, з якої взято цитату чи інші дані. Самі посилання подаються в кінці роботи. У посиланні обов'язково зазначається: а) для монографії (див. додаток Д): 1. Прізвище та ініціали авторів, причому ініціали розташовуються після прізвища. 2. Назва монографії без лапок. 3. Місце видання. 4. Видавництво. 5. Рік видання. 6. загальна кількість сторінок монографії; б) для статті (див. Додаток 4): 1. Прізвище, ініціали автора. 2. Назва статті. 3. Назва журналу чи збірника. 4. Рік видання. 5. Номер журналу. 6. Сторінки, на яких розміщено дану статтю (тобто перша і остання сторінка статті).

ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіка, затвердженого науковим керівником, в присутності комісії у складі керівника та двох-трьох членів кафедри. Для захисту роботи відводиться не більше 15 хвилин. Після доповіді члени комісії можуть ставити додаткові запитання по темі курсової роботи. Результати захисту курсової роботи визначаються оцінками згідно шкали оцінювання, з урахуванням якості виконання всіх частин курсової роботи та рівня її захисту. Оцінка за курсову роботу заноситься до залікової книжки здобувача вищої освіти та в екзаменаційну відомість. Здобувач вищої освіти, який на захисті курсової роботи отримав незадовільну оцінку, допускається на повторний захист, тільки після виконання нового завдання.

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Критерії оцінювання курсової роботи затверджуються кафедрою та відображаються у Листі оцінювання (додаток В). При цьому загальна кількість балів за виконання курсової роботи (до захисту) – 59, за відповіді членів комісії під час захисту – 41. Результати захисту курсової роботи оцінюються за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Сума балів	Шкала ЄКТС	Національна шкала
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним написанням роботи

У випадку отримання здобувачем вищої освіти під час захисту курсової роботи оцінки «незадовільно» (FX, F) рішенням кафедри йому може бути запропонована нова тема і новий термін виконання курсової роботи. Здобувачі вищої освіти, які без поважної причини не подали курсову роботу у визначений термін або не захистили її, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Боришполец К.П. Методы политических исследований : учебн. пособие. М.: Аспект Пресс, 2005. 221 с.
2. Герасимчук Т.Ф. Методичні рекомендації до написання курсових робіт для студентів II–IV курсів спеціальності 6.040301 Політологія. Рівне : РДГУ, 2014. 35 с.
3. Еко У. Як написати дипломну роботу : гуманітарні науки / пер. за ред. О. Глотова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
4. Єріна А.М., Захожий В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
5. Жалоба І.В. Основи наукового дослідження : навчально-методичний комплекс. К. : КиМУ, 2006. 23 с.
6. Іваницька О.П., Жалоба І.В. Методичні рекомендації до виконання і захисту випускних кваліфікаційних робіт. К. : КиМУ, 2006. 30 с.
7. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. Основи наукових досліджень: навчальний посібник Л. : Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
8. Методичні рекомендації щодо підготовки та редагування бібліографічних посібників у виданнях / [уклад.: П.М. Сенько, О.М. Устіннікова]. К. : Кн. палата України, 2008. 40 с.
9. Москалюк М.Ф. Порівняльна політологія : навчально-методичний посібник для студентів. Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки. Напрямок підготовки 6.030104 Політологія. Івано-Франківськ : ЛІК, 2013. 75с.
10. Нові інформаційні технології в наукових дослідженнях: програма для аспірантів. К. : ВПЦ Київський університет, 2012. 35 с.
11. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України, 2007. №6 (92). С.9-16.
12. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є. Конверського. К. : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
13. Рудич Ф. М. Порівняльна політологія : навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 148 с.
14. Юськів Б.М. Методичні поради до виконання кваліфікаційної роботи магістра за спеціальністю 8.030404 Міжнародна інформація. Рівне : РІС КСУ, 2007. 33 с.
15. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник. К. : Видавничий дім «Слово», 2003. 240 с.

Оформити джерело за вимогами можна на сайті: <http://vak.in.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему: _____

Виконав здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Політологія
спеціальності 052 Політологія ступеня Бакалавр
III курсу, 1 групи факультету обліку та фінансів
_____ форми навчання

Науковий керівник _____

Полтава 20__

Додаток В

Полтавська державна аграрна академія

Факультет Обліку та фінансів

Форма навчання _____

Освітньо-професійна програма Політологія Спеціальність 052 Політологія

Група

1

Л И С Т О Ц І Н Ю В А Н Н Я

курсової роботи

з навчальної дисципліни «Порівняльна політологія»

здобувача

вищої

освіти _____

на

тему _____

Обсяг курсової роботи _____ Кількість використаних джерел _____

Загальна оцінка роботи (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити):
актуальність теми розкрита – фрагментарно; на середньому рівні; у повному
обсязі; ступінь втілення мети та виконання завдань дослідження – низький;
середній; високий; повнота розкриття теми роботи у змісті – фрагментарно; на
середньому _____ рівні; _____ у _____ повному
обсязі _____

Загальна оцінка змісту та якості оформлення роботи (необхідне підкреслити, у
разі потреби – доповнити): теоретичний розділ містить кількість критичних
оцінок – недостатню, достатню; аналітичний розділ містить ознак практичного
дослідження: фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; проектний
розділ містить конкретних пропозицій та наукових розробок: фрагментарно; на
середньому рівні; у повному обсязі; додатки пов'язані з матеріалом роботи:
фрагментарно; на середньому рівні, у повному обсязі; висновки за результатами
досліджень мають обґрунтування: недостатнє, відносно достатнє, достатнє;
пропозиції мають характер – декларативний, певною мірою практичний,
практичний _____

Висновки (підкреслити):

- рекомендувати до захисту без доопрацювання;
- рекомендовано до захисту за умови доопрацювання;
- не рекомендовано до захисту, необхідно суттєво доопрацювати _____

Роботу перевірів:

_____ (науковий ступінь, вчене звання, посада, П.І.П. викладача кафедри)

« _____ » _____ 201__ р.

_____ (підпис)

Результати оцінювання курсової роботи

<i>Критерії оцінювання</i>		<i>Максим. бал</i>	<i>Оцінка керівника</i>
Наявність усіх елементів «Вступу» та правильність їх формулювання: <i>актуальності теми, мети, завдань, об'єкту і предмету, опису методів дослідження тощо</i>		10	
Загальна оцінка рівня складності й науковості роботи (повнота реалізації мети і завдань у змісті розділів роботи)	Рівень	Високий	18-20
		Достатній	15-17
		мінімально достатній	12-14
		недостатній	0-11
Повнота і якість аналізу джерельної бази, культура посилань на використані джерела, якість бібліографічного опису		5	
Структурованість, лаконічність, рівень узагальнення (доцільність співвідношень обсягів окремих розділів роботи, дотримання вимог до загального обсягу роботи тощо)		5	
Достовірність і обґрунтованість висновків, їхня відповідність завданням роботи		5	
Оцінка якості й доцільності використаних ілюстративних матеріалів		5	
Дотримання нормативних вимог щодо оформлення курсової роботи		5	
Дотримання графіка виконання роботи, оцінка самостійності її виконання		4	
Загальна оцінка курсової роботи науковим керівником		59	

Захист курсової роботи

<i>Критерії оцінювання</i>		<i>Максим. бал</i>	<i>Оцінка комісії</i>
Доповідь студента на захисті курсової роботи	Рівень володіння змістом роботи, повнота розкриття теми	16	
	Чіткість, логічність, послідовність, лаконічність доповіді, наявність унаочнення (за потреби)	10	
Повнота і коректність відповідей студента на поставлені питання		10	
Оцінка за захист курсової роботи		36	
Додаткові бали (наявність публікацій, доповідей на конференціях тощо)		5	
Загальна оцінка захисту курсової роботи		41	

Підсумкова оцінка за курсову роботу

за 100-бальною шкалою: _____

значення оцінки: _____

Члени комісії:

_____ (підпис)

_____ (підпис)

_____ (підпис)

Додаток Г

ЗАГАЛЬНИЙ ЗРАЗОК СТРУКТУРИ РОБОТИ ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	5
1.1.	5
1.2.	10
1.3.	15
РОЗДІЛ 2.....	21
2.1.	26
2.2.	30
2.3.	36
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	43
ДОДАТКИ.....	45

Зразок оформлення плану курсової роботи на тему: «Розподіл влади: порівняльний аналіз демократичних держав та України»

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ РОЗПОДІЛУ ВЛАДИ.....	
1.1. Методичні принципи порівняльного аналізу в політології.....	
1.2. Розподіл влади як категорія порівняльної політології.....	
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА РОЗПОДІЛУ ВЛАДИ У ДЕМОКРАТИЧНИХ КРАЇНАХ.....	
2.1. Механізми розподілу влади за Конституцією США.....	
2.2. Правове оформлення та практика розподілу влади в країнах Західної Європи.....	
РОЗДІЛ 3. РОЗПОДІЛ ВЛАДИ У ПОЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	
3.1. Розподіл влади за Конституцією та законами України.....	
3.2. Практична реалізація принципу розподілу влади в Україні.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	
ДОДАТКИ.....	

Додаток Д

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ В СПИСКУ ДЖЕРЕЛ, ЯКИЙ НАВОДЯТЬ У РОБОТІ

У залежності від характеру роботи авторам пропонується на вибір 3 варіанти розташування бібліографічних записів у списках: **алфавітне, хронологічне та тематичне.**

Алфавітне розташування літератури у списках:

Бібліографічні записи розміщують чітко за алфавітом прізвищ та ініціалів авторів, або перших слів назв за принципом "слово за словом". У назвах, що починаються з прийменників чи артиклів, останні розглядаються як окремі слова. Тобто бібліографічний запис "До питання..." буде стояти в бібліографічному списку раніше від бібліографічного запису "Документи...".

Основні правила **алфавітного** розміщення бібліографічних записів:

- при збігу першого слова назви: — за алфавітом другого слова і так далі;
- праці одного автора: — за алфавітом першого слова назви окремих творів;
- при збігу прізвищ та ініціалів авторів: — за алфавітом праць;
- різними мовами: — спочатку українською (російською) мовою чи мовами з кириличним алфавітом; — потім мовами з латинською графікою.

Хронологічне розташування літератури у списках:

Описи документів розміщують за хронологією їхнього опублікування (написання). Хронологічне розміщення бібліографічних записів часто застосовують у бібліографічних списках використаної літератури та в тематичних списках, що включають офіційні матеріали або перелік праць одного автора.

Бібліографічні описи документів, опублікованих (написаних) в одному році, розміщують в алфавітному порядку. В деяких випадках вони можуть розміщуватися в зворотньохронологічному порядку — від останніх публікацій до перших. Хронологічне розміщення бібліографічних записів дозволяє показати динаміку розвитку напряму науки, діяльності вченого, наукової школи.

Тематичне розташування літератури у списках:

Тематичне розміщення бібліографічних записів у бібліографічних списках рекомендується:

- ✓ для великих за обсягом бібліографічних списків за певними темами, що цікавлять споживача інформації;
- ✓ для невеликих за обсягом рекомендаційних списків;
- ✓ коли бібліографічні записи доцільно згрупувати відповідно до структури видання (розділів, глав, параграфів тощо).

Основні правила тематичного розміщення бібліографічних записів:

- ✓ бібліографічні записи в при книжному та при статейному бібліографічному списку групують за тематичними розділами в їхній логічній послідовності та співвідношенні: бібліографічні описи документів з певної теми чи проблеми виокремлюють в самостійні рубрики;
- ✓ усередині кожної рубрики найчастіше бібліографічні записи розміщують за алфавітом прізвищ авторів або перших слів назви;
- ✓ можливе розміщення бібліографічних записів за видами та типами видань: книги, статті, офіційні видання, довідники, підручники.

Типові приклади бібліографічного опису*

Бібліографічний опис з одним автором
Мухін М. І. Педагогічні погляди і освітня діяльність Х. Д. Алчевської. Київ, 1979. 184 с.
Бібліографічний опис з двома авторами
Бантисhev О. Ф., Селюк А. В. Пастка для еліти. Київ, 2004. 290 с.
Бібліографічний опис з трьома авторами
Пеньковая А. И., Легач Е. И., Лотин А. В. Гомеопатия в Харькове. Харьков, 2004. 168 с.
Бібліографічний опис з чотирма та більше авторами
Вехи развития и становления Харьковской станции скорой медицинской помощи / А. Е. Зайцев и др. Харьков, 2000. 56 с.
<i>або</i>
Вехи развития и становления Харьковской станции скорой медицинской помощи. Харьков, 2000. 56 с.
<i>або</i>
Зайцев А. Е., Москаленко В. Ф., Пилипчук М. Д., Яворский В. С., Довбий Н. П. Вехи развития и становления Харьковской станции скорой медицинской помощи. Харьков, 2000. 56 с.
Бібліографічний опис документу, що перекладений з іншої мови
Ницше Ф. Злая мудрость : пер. с нем. Москва, 1993. 240 с.
Ницше Ф. Веселая наука : пер. с нем. Москва, 1999. 576 с.
Бібліографічний опис документа з організацією як автором
Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. ком. статистики України. Київ : Консультант, 2008. 350 с.
Бібліографічний опис збірника
Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук.-попул. ст. Харків, 2010. Вип. 23. 228 с.
<i>або</i>
Культурна спадщина Слобожанщини. Харків, 2010. Вип. 23. 228 с.
Бібліографічний опис словника
Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, 2005. 1728 с.
Бібліографічний опис багатотомного видання (скорочена форма)
Енциклопедія історії України : в 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2003–2013. Т. 1–10.
Бібліографічний опис серіального документу
Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.
Бібліографічний опис окремого тому
Багалеi Д. И., Миллер Д. П. История города Харькова за 250 лет его существования (1655–1905). в 2 т. Т. 1. Харьков, 2004. 569 с.

Бібліографічний опис частини документу
Франко І. Украдене щастя // І. Франко. Твори. Київ, 1966. С. 322–419.
Бібліографічний опис документу on-line
Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство. URL : https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811 (дата звернення: 26.09.2017).
Бібліографічний опис офіційного документу
Земельний кодекс України : офіц. видання : текст прийнятий ВР України 25 жовт. 2001 р. Київ, 2013. 171 с. <i>або</i> Земельний кодекс України. Київ, 2013. 171 с. Цивільний кодекс України : чинне законодавство України зі змінами та доп. станом на 11 жовтня 2012 р. Київ, 2012. 272 с. <i>або</i> Цивільний кодекс України. Київ, 2012. 272 с.
Бібліографічний опис рецензії на книгу
Боянович В. М. Мужність // Прапор. 1964. № 3. С. 94–95. Рец. на кн.: Тютюнник Г. М. Журавліні ключі : поезії. Львів : Львів. кн.-журн. вид-во, 1963. 100 с. <i>або</i> Боянович В. М. Мужність : [рецензія]. Прапор. 1964. № 3. С. 94–95. Рец. на кн.: Тютюнник Г. М. Журавліні ключі : поезії. Львів, 1963. 100 с.
Бібліографічний опис патенту
Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Бібліографічний опис нормативного документу
ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ, 2010. 16 с.
Бібліографічний опис дисертації
Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02. Київ, 2005. 276 с. <i>або</i> Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук. Київ, 2005. 276 с.
Бібліографічний опис автореферату дисертації
Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора фіз.-мат. наук : спец. 01.03.02 «Прикладна математика та інформатика». Київ, 2005. 22 с. <i>або</i> Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора фіз.-мат. наук. Київ, 2005. 22 с.

Бібліографічний опис архівного документу
<p>Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Ф. Х (Всеукраїнська Академія Наук). Спр. 1686. 30 арк.</p> <p>Краткая докладная записка директора театра «Гезкульт» // Гос. архив Харьков. обл. Ф. Р-4488. Оп. 1. Д. 1. Л. 34–34 об.</p> <p>[Про присвоєння 10 дивізіям Степового фронту найменування «Харківських»] // Держ. архів Харків. обл. Ф. 69. Оп. 2. Спр. 82. Арк. 50.</p>
Аналітичний опис статті з продовжуваного видання
<p>Шинкаренко Д. А. Особливості транспортного комплексу великого міста // Вісник Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. 2013. № 1084. Вип. 39. С. 196–200.</p> <p style="text-align: center;"><i>або</i></p> <p>Шинкаренко Д. А. Особливості транспортного комплексу великого міста. <i>Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна</i>. 2013. № 1084. Вип. 39. С. 196–200.</p>
Аналітичний опис статті зі збірника
<p>Урсу Д. П. Историография как точная наука // Харків. історіогр. зб. 2010. Вип. 10. С. 99–125.</p> <p style="text-align: center;"><i>або</i></p> <p>Урсу Д. П. Историография как точная наука. <i>Харківський історіографічний збірник</i>. 2010. Вип. 10. С. 99–125</p>
Аналітичний опис статті зі збірника on-line
<p>Іващенко В. Л. Когнітивне термінознавство: перспективи розвитку // Термінол. вісн . 2011. Вип. 1. С. 47–54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2011_1_7 (дата звернення: 26.09.2017).</p> <p style="text-align: center;"><i>або</i></p> <p>Іващенко В. Л. Когнітивне термінознавство: перспективи розвитку. <i>Термінологічний вісник</i>. 2011. Вип. 1. С. 47–54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2011_1_7 (дата звернення 26.09.2017).</p>
Аналітичний опис статті з друкованого журналу
<p>Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. <i>Вища школа</i>. 2017. № 5–6. С. 48–55.</p> <p style="text-align: center;"><i>або</i></p> <p>Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus // <i>Вища шк.</i> 2017. № 5–6. С. 48–55.</p> <p>Вуколова К.В. Вплив соціальних категорій на характер мовлення та мовну поведінку осіб // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. 2016, № 2(12). С. 205–211.</p> <p style="text-align: center;"><i>або</i></p> <p>Вуколова К.В. Вплив соціальних категорій на характер мовлення та мовну поведінку осіб. <i>Вісн. Дніпропетр. ун-ту імені Альфреда Нобеля. Філол. науки</i>. 2016, № 2(12). С. 205– 211.</p>

Аналітичний опис статті з журналу on-line
Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі // Бібл. вісн. 2016. № 4. С. 8–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).
<i>або</i>
Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі. <i>Бібліотечний вісник</i> . 2016. № 4. С. 8–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).
Аналітичний опис статті з друкованої газети
Мнішек І. Село зі «звірячою» назвою та славетним минулим // Слобідський край. 2014. 16 жовт. (№ 124). С. 12.
<i>або</i>
Мнішек І. Село зі «звірячою» назвою та славетним минулим. <i>Слобідський край</i> . 2014. 16 жовт.
Аналітичний опис статті з газети on-line
Кобець В. Різдвяні свята з Василем Стусом. Літературна Україна. 2012. 2 лют. (№ 5). URL : http://litukraina.kiev.ua/r-zdvyan-svyata-z-vasilem-stusom (дата звернення 15.09.2017).

Затверджено до друку кафедрою гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавської державної аграрної академії (протокол № 1 від 26.08.2020 р.)

Формат 60x90 1/16. Папір офсетний (білий 70-80 г/м²).

Ум. друк. арк. 1,44. Авт. арк. (Обл.-вид. арк.) 1,05.

Тираж 30 пр. Гарнітура Times New Roman Cyr.